

KİRALIK İŞÇİLİK TAŞERONLUK KADAR ZARARLI

Aydınlık Dergisi, 17 Şubat 2008

Yıldırım Koç

Karayolları 2. Bölge Müdürlüğü (İzmir) bir ihale açtı. İhalenin konusu, belirli bir hizmetin yerine getirilmesi veya bir malın üretilmesi değil, işçi kiralınması. Karayolları 2. Bölge Müdürlüğü, kendi faaliyet alanı içinde (İzmir, Aydın, Denizli, Uşak, Muğla, Manisa, Ödemiş ve Ayvalık'ta çalıştırılmak üzere 7 adet iş makinası operatörü ve 5 adet makina operatörü arıyor. Ancak, bu kişiler, Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından istihdam edilmeyecek. Bir şirket, bu 12 işçiyi Karayolları'na kiralayacak. İşçilerin iş sözleşmeleri (hizmet akıtları) kiralayıcı şirketle olacak; ancak bu işçiler Karayolları'nın emrinde, belirtilen bölgelerde verilen işi yapacak.

Karayolları 9. Bölge Müdürlüğü'nün (Diyarbakır) "işçilik hizmeti alınacaktır" başlıklı ihalesinde şöyle deniliyor: "Bölgemiz muhtelif yollarında yatay, düşey ve ışıklı işaretleme işlerinin yapılması için 11 adet düz içinin 210 gün çalıştırılması, 9 adet düz işçinin 180 gün çalıştırılması, 1 adet ikinci sınıf ustanın 210 gün çalıştırılması, 5 adet ikinci sınıf ustanın 180 gün çalıştırılması, düz işçilerin toplamda 599 tatil günü için çalıştırılmaları, ikinci sınıf ustaların toplamda 140 tatil günü için çalıştırılmaları." Karayolları 9. Bölge Müdürlüğü Köprü Başmühendisliği de (Diyarbakır) bir ihale açtı. İhalede, "hizmet amaçlı 7 usta işçi, 1 düz işçi" aranıyor.

Karayolları 4. Bölge Müdürlüğü ise, şube, şantiye ve otoyol bakım işletme şefliklerinde emrinde çalıştırılmak üzere operatör ve atelye ustası kiralayacak. Kiralanacakların çalışacakları toplam gün sayısı 7850.

Bu uygulama yalnızca Karayolları Genel Müdürlüğü ile sınırlı değil. Örneğin, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin bir kuruluşu olan KİPTAŞ (İstanbul Konut İmar Plan Sanayi ve Ticaret A.Ş.), belediyeye şoför kiralyor. KİPTAŞ kadrosunda istihdam edilen 1800 dolayında işçi, İETT'ye kiralanmış. KİPTAŞ, toplam maliyetinin üstünde bir fiyatla kiraladığı işçiler karşılığında, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden önemli miktarda kaynak alıyor. Ayrıca, özel bir kuruluş olan Yurt Mühendislik de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne mühendis kiralyor.

Tekrar vurgulamak istediğim nokta şu: Günümüzde işçi sınıfı ve sendikacılık hareketine en büyük darbeyi indiren uygulamalardan biri, taşeronluktur (alt-işverenlik). Ancak, kiralık işçilik genellikle gözlerden kaçmaktadır. Kiralık işçilik uygulaması hızla yaygınlaşmaktadır ve bu uygulamanın verdiği zararlar, kısa süre içinde, en az taşeronluk kadar büyük olacaktır.

Kiralık işçilik belası, AKP'nin işçi sınıfımıza ve sendikalarımıza armağanıdır.

Bu düzenleme, 2003 yılında kabul edilen 4857 sayılı İş Kanunu ile getirildi. Kanununun 7. maddesinin tasarı dönemindeki adı "ödünç iş ilişkisi" idi. Ancak, yasalaşma sürecinde maddenin adı, içeriğinden tamamiyle farklı olacak biçimde, geçici iş ilişkisi olarak değiştirildi. Bu maddeye göre, bir işveren, bir işçisini, aralıksız toplam 1,5 yıl çalışmak üzere, bir başka işverene kiralayabilmektedir. 1,5 yıllık süre sonunda, göstermelik bir günün ardından, bu ilişki yeniden başlayabilmektedir.

Bu uygulama bazılarının imrendiği Avrupa Birliği'nin bazı ülkelerinde "geçici işbulma büroları" adıyla yaygınlaşmıştır ve çok zararlıdır.

Bu uygulama yaygınlaştığında, bir süre sonra, belirli bir işyerinde fiilen 200 işçi çalışacaktır; ancak bunların, diyelim 100'ü o işletme ile iş sözleşmesi imzalamışken, 100'ü başka bir şirketle iş sözleşmesi imzalamış olan ve bu işyerine kiralanmış bulunan işçiler olacaktır. Bu kiralanmış işçilerin çalıştıkları işyerinde sendikalaşma hakkı yoktur.

Sendikalarımız, taşeronluk belasının yanı sıra, giderek yaygınlaşan ve AKP'nin 4857 sayılı İş Kanunu ile hukuki bir dayanağa kavuşmuş olan kiralık işçilik belasına da gereken önemi vermemelidir.